

יתרו חט"ז שיחה א'

מקומו של אדם הוא ד' אמות – דג' אמות הוא שיעור גופו, ואמה אחת הוא כדי שיגביה את ראשו - דשלימות האדם הוא דוקא כשהחכמה נמשך במעשה. ביתרו היה שלימות החכמה ומעשה, ובא כששמע קרי"ס – "ויסעו" בחי' מעשה, ומלחמת עמלק – חכמה, ביטול השאלה "היש ה' בקרבנו".

על הפסוק "וישמע יתרו", מפרש רש"י: "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". וצריך להבין הרי בתורה נאמר בפירוש מה שמע - "את כל אשר עשה ה' וכו' כי הוציא ה' את בני מצרים", ואם כן מדוע צריך רש"י לפרש זאת, ומדוע מפרש דלא כמפורש בכתוב?

ויובן בהקדים דברי הרמב"ם בפירוש המשניות, שמבאר את מאמר רז"ל "משחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד". ומבאר, שכשהאדם יגיע לשלימותו, והוא שלימות של החכמה, ועד להחכמה של אחדות ה', ושלימות המעשה, אזי יבין את מאמר רז"ל זה.

וצריך להבין מהי השייכות דחכמה ואחדות ה' להלכה? והביאור: שגם באחדות ה' ישנם הלכות פסוקות.

והביאור בפנימיות הענינים: מקומו של אדם הוא ד' אמות, ובגרמא מבואר הטעם, דג' אמות הוא גופו ואמה הוא כדי שיוכל להרים את ידיו למעלה מראשו. וצריך להבין הרי הרמת הידים הוא דבר בלתי רגיל, ומדוע נכלל במקומו של אדם?

והביאור: ענין האדם הוא להוסיף על השלימות שיש לו מצד עצמו, וזה מתבטא בהרמת ידיו למעלה מראשו, הגבהה למעלה מטו"ד שלו. וההגבהה היא על ידי ידיו, ע"ד שעל ידי מעשה הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים. ועוד ענין בידיו, שהשלימות שלו צריך לבוא במעשה בפועל. ולכן כדי שיהי' השלימות דחכמה ומעשה ניתן לאדם ד' אמות.

וכן הוא בתורה, שהיא אורין תליתאי, והמדריגה הרביעית היא נשמתה דאורייתא.

וזהו מיום שחרב בהמ"ק, דבבהמ"ק ה' ג' דירין, והארון הוא בחי' הרביעית. דהארון הו"ע המעשה, דעשייתו היא בידי אדם ובו היו כמה עבודות.

והנה, בכללות ההוספה בתורה נעשתה ע"י עבודת התשובה בלוחות שניות. וגילוי בחי' הד' הוא דוקא בדורות האחרונים ע"י היגיעה בעבודה במשך זמן הגלות. אך ההכנה לזה הי' במ"ת, שהיו ב' הענינים דחכמה ומעשה, ש"ירד (הוי' על הר סיני) הו"ע של מעשה.

אך כהקדמה לזה הוצרכו הנבראים לצאת מגדרם. וזה נעשה ע"י יתרו ש"יתר פרשה אחת בתורה" – חכמה. והו' שניתוסף בשמו ע"י שנתגייר הו"ע המעשה. וכהן מדין, שהי' מכיר בכל ע"ז שבעולם, כל הממוצעים, חכמה. וכהן מלשון שר – ענין המעשה הנהגת המדינה. שהי' בו שלימות החכמה והמעשה, והפך אותם לקדושה וזה הי' ההכנה למ"ת.

וזהו "מה שמועה שמע ובא", מדוע יצא מגדריו ובא למדבר (ולא התגייר במקומו)? וע"ז אומר רש"י "קריעת ים סוף" – מעשה, "ויסעו", שאז "הפך ים ליבשה", ביטול ההגבלות והמחיצות בין העלם לגילוי. "ומלחמת עמלק" – חכמה, שבא על ידי השאלה "היש הוי' בקרבנו", והמלחמה נגד הקרירות דעמלק שמנגד בעיקר לעבודה שלמעלה מטעם ודעת.